

บันทึก

เรื่อง การตีความพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช ๒๕๗๕

ตามหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารที่ ๒๗๗๖/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕ ความว่า กระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงกลาโหมมีความเห็นอันเป็นปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลไม่ตรงกัน จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาช่วยพิจารณาตีความ

เรื่องนี้ปรากฏว่ากระทรวงกลาโหมได้รับรายงานจากกองทัพบกว่า เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางบางขวางได้ไปติดต่อกับเรือนจำมณฑลทหารบกที่ ๑ ให้ทราบว่าจะพลทหารละอองคามี่ จำเลย ซึ่งต้องโทษจำคุก ๑๒ ปี ฐานปล้นทรัพย์ตามคำพิพากษาของศาลอาญา และต้องคำพิพากษาของศาลทหารกลางให้ประหารชีวิตและถูกคุมขังระหว่างพิจารณาของศาลฎีกาอยู่ที่เรือนจำกลางบางขวางนั้น หากศาลฎีกาพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิต จะส่งไปให้เรือนจำทหารดำเนินการประหาร เพราะเรือนจำทหารมีหน้าที่บังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลทหาร แต่กระทรวงกลาโหมเห็นว่าจำเลยมิใช่ผู้ต้องขังในเรือนจำทหาร หากศาลฎีกาพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิต ก็ต้องอยู่ภายในบังคับภาค ๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งตกเป็นหน้าที่ของเรือนจำกลางบางขวางดำเนินการประหาร นอกจากนี้กระทรวงกลาโหมยังเห็นว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาเกี่ยวโยงไปถึงสิทธิในการขอพระราชทานอภัยโทษของจำเลย ว่าจะต้องทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาภายใน ๗๒ ชั่วโมง หรือภายใน ๖๐ วันด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒) พร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงกลาโหมและผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ได้ประชุมพิจารณาเรื่องนี้แล้ว มีความเห็นว่า ในคดีนี้ที่จำเลยต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตนั้นต้องถือว่าจำเลยเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามนัยแห่งมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช ๒๕๗๗ ที่ว่า “บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในเวลาปกติ คือ (๑) นายทหารชั้นประทวนและพลทหารที่ยังมิได้ปลดจากประจำการ หรือที่รับราชการทหารอย่างใด ๆ ตามพระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหาร” และศาลทหารกลางก็เป็นผู้พิจารณาพิพากษาให้ประหารชีวิตจำเลยแล้ว คดีจึงอยู่ในอำนาจศาลทหาร การที่จำเลยถูกขังไว้ที่เรือนจำกลางบางขวางในระหว่างพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกานั้น เห็นว่าหาทำให้จำเลยพ้นจากอำนาจศาลทหารไม่ ส่วนการดำเนินการประหารชีวิตนั้นเป็นการบังคับคดีตามคำพิพากษาซึ่งมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พุทธศักราช ๒๕๗๗ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๖

บัญญัติว่า เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๙๔^๑ จัดการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ดังนี้จึงเห็นได้ว่าหากศาลฎีกาพิพากษาลงโทษแล้ว การดำเนินการประหารชีวิตจึงหาได้ตกเป็นหน้าที่ของเรือนจำกลางบางขวางไม่ และจะต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๙^๒ ฉะนั้น การดำเนินการขอพระราชทานอภัยโทษของจำเลยต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของมาตรานี้

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย
(นายหยุต แสงอุทัย)
เลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๕๙

^๑ มาตรา ๙๔ ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ คือ

(๑) ในศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ตำแหน่งชั้นผู้บังคับการมณฑลทหารบก หรือผู้บังคับกองพัน ซึ่งอยู่ต่างจังหวัดกับผู้บังคับการมณฑลทหารบก หรือเทียบชั้นในตำแหน่งที่กล่าวแล้ว ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาจำเลยเป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ แต่ถ้าจำเลยอยู่ในบังคับบัญชาผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าชั้นผู้บังคับการมณฑลทหารบก ก็ให้ผู้มีตำแหน่งสูงนั้นเป็นผู้ที่มีอำนาจสั่งลงโทษ

(๒) ในศาลทหารกรุงเทพฯ ศาลทหารกลาง ถ้าจำเลยอยู่ในบังคับบัญชาฝ่ายทหารบก ให้ผู้บังคับบัญชาตามที่กล่าวไว้ในอนุมาตรา (๑) แห่งมาตรานี้เป็นผู้มีอำนาจสั่งลงโทษฯลฯ

^๒ มาตรา ๒๒ บทบัญญัติในภาค ๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา และลดโทษนั้น ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่การที่จะลงอาญาประหารชีวิตแก่ผู้หนึ่งผู้ใดตามคำพิพากษาของศาลในยามปกตินั้น ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาจะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษต่อพระมหากษัตริย์ ให้ยื่นฎีกาภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมงนับตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาให้ประหารชีวิต

ฎีกาที่กล่าวแล้วนี้ ต้องนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงพระราชวินิจฉัยโดยพลัน ถ้าพระมหากษัตริย์ไม่พระราชทานพระราชวินิจฉัยภายในกำหนดเวลาเจ็ดสิบสองชั่วโมง นับตั้งแต่วันที่ได้นำฎีกานั้น ให้ถือว่าไม่พระราชทานอภัยโทษ ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาไม่ยื่นฎีกาภายในกำหนดเวลา หรือได้ยื่นแล้ว แต่ไม่ได้รับการอภัยโทษภายในกำหนดเวลานั้น ให้เอาตัวผู้ต้องคำพิพากษานั้นไปประหารชีวิต

อนึ่ง สิทธิและหน้าที่ใดที่กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้บัญชาการเรือนจำ และพัศดีนั้น ในพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นสิทธิและหน้าที่ของรัฐมนตรีผู้บังคับบัญชาเรือนจำ และเจ้าพนักงานเรือนจำของทหาร แล้วแต่กรณี